

Náplň semináře

- Cizí tělesa
 - Poleptání
 - Alergie
 - Poranění živočichy
-
- + dotazy a upřesnění k přednášce

Cizí tělesa

- jakýkoli **vnější předmět** nebo jeho **část**, který způsobuje poranění nebo se během poranění dostává do těla ranou v kůži nebo přirozeným tělesným otvorem (zavedením, vdechnutím nebo polknutím).
- *v ráně*
- *v dýchacích a polykacích cestách,*
- *gastrointestinálním traktu včetně konečníku,*
- *močopohlavním ústrojí,*
- *v nose, v uchu nebo v oku*

Cizí tělesa v ráně

- **Drobná cizí tělesa** (písek a prach)
- **vytříť** nebo **vypláchnout** (H₂O₂ 3%, mýdlová voda)
- Zaseknuté – kartáčkem , jinak tetováž
- **Menší cizí tělesa** (tríska, úlomky skla, jehly atd.)
- **vytáhnout pinzetou** + dezinfekce
- Ne, pokud v blízkosti kloubů – riziko infekce
- Profylaxe tetanu

Cizí tělesa

- nože, velké třísky, velké kusy skla atd
- je-li v blízkosti velkých cév nebo v tělesných dutinách, **nesmí** být prováděny **pokusy o jeho odstranění**
- tamponuje ránu, cévu
- Riziko dalšího poranění při extrakci

Vyčnívající cizí těleso

- Obložit krycím materiálem
- Fixace tělesa obvazem – nezatlačovat hlouběji
- Fixace postižené části – dlaha, šátek
- Je-li **postižený fixován k cizímu předmětu** (např. naboděním na zábradlí - podepřít postiženého + odborné vyproštění

CIZÍ TĚLESO V OKU

- poškození struktur oka
 - infekce
 - snížení visu
 - ztráta zraku
-
- nejčastěji drobná tělesa

Příznaky

- bolestivost, řezání, pálení slzení
- křečovitě stažení víčka
- zarudnutí
- Vyšetření: záklon, pozice za hlavou, pohled do 4 stran
- Pokud viditelné – výplach (Ophtal, voda)
 - event. rožek kapesníku, gázy

cizí těleso v barevné části

- pokud zaklíněno – neodstraňovat
- PP: sterilní krytí, bez tlaku na bulbus
- pro eliminaci pohybů okem – zavázat obě oči

Poleptání

- **poleptání** (corosio) je zvláštním typem popáleniny
- Závažnost poleptání je dána **typem a koncentrací žíraviny, rozsahem a lokalizací** postižené plochy

Poleptání kyselinou

- koagulační nekróza
- červená spodina, načernalé okraje
- charakter vařeného masa

Poleptání zásadou

- kolikvační nekroza (louhy, čpavek, vápno)
- žlutohnědé neohraničené defekty
- šíření do hloubky

Reakce organismu

- podobně jako popálenina
- otok, zánět vazodilatace
- brána vstupu infekce

První pomoc poleptání kůže

- **přerušit další působení škodliviny**
- **oplachování tekoucí vodou (min 15 min.)**
- **Cave: stékající voda na zdravou kůži**
- **chemikálie v suché formě jen oprášit- riziko tvorby žíraviny**

Užití neutralizačních roztoků

- jakou koncentraci, množství?
- jak dlouho aplikovat?
- kdy připravit ? ...jde o čas ...
- opláchnout následně – již jen malé množství žíraviny ...
- *větší, než cca 7 cm v průměru a je přítomen II. st. poleptání - nutné lékařské ošetření.*

Volat ZZS když...

- ... velký rozsah poleptání
- **v obličeji a očích**, při poleptání **polykacích cest**
- ... postižený se **nadýchal par** leptavých látek
- ... přítomna **porucha základních životních funkcí**

Poleptání sliznic

- nejč. GIT - *poleptání sliznice dutiny ústní, hltanu a jícnu*
- nevyvolávat zvracení – opakovaný kontakt sliznic s žíravinou
- vypití velkého množství vody (nad 500ml) opět může vyvolat zvracení ... to nechceme...
- Doporučení: tekutiny nepodávat, maximálně opatrně malým množstvím **vypláchnout ústa** a urychleně transportovat postiženého do zdravotnického zařízení nebo volat ZZS.

Alergie

- porucha řízení imunitního systému vedoucí k nadměrným reakcím při expozici cizorodé látky, vyplavení vazoaktivních substancí
- možné projevy: otok, zúžení průdušek, poruchy činnosti cév, zvýšená tvorba hlenu, ničení buněk aj.
- = alergická reakce, různě závažná

Patofyziologie

- alergen=antigen
- tvorba protilátek proti antigenu
- při opakované expozici – reakce s protilátkou
- aktivace buněk imunit systému, vyplavenní histaminu, serotoninu
- vznik komplexů antigen protilátka – usazování a poškozování cév

- Alergen – různé cesty vstupu (injekce do svalů a podkoží, hmyzí bodnutí, uštknutí hadem aj.),
 - může vstupovat dýchacími cestami (inhalační alergen)
 - vstřebávání kůží (kontaktní alergen) a z trávicího traktu (léky a potravinové alergen).
- nejčastější alergen - pyl různých rostlin (kvetoucí byliny, trávy, stromy a keře), bílkovina kravského mléka, některé složky potravy (ořechy, mák, vejce, ryby, ovoce – citrusy, jahody), celá řada léků a živočišné (nejčastěji hmyzí) jedy.

Příznaky

- různý typ **zánětlivé reakce**
- **na kůži** (ekzém nebo kopřivka)
- svědivé načervenalé pupínky, pupeny, puchýře ... až rozsáhlá mapovitá ložiska

Příznaky

- na sliznicích – překrvení, zarudnutí , otok
- zvýšená sekrece z DC – senná rýma, pálení, řezání očí, slzení,
- celkově: třesavka, zimnice, návaly horka, bolesti kloubů, nevolnost

Závažné příznaky

- bronchospasmus
- otok hrtanu (Quinkeho edém)
- anafylakt šok –
 - Hyperakutní alergická reakce na alergen (nejč. ořechy, hmyzí jed, léky ...)
 - Edém hrtanu s dalšími alerg. projevy (kopřivka, exantém, astmatické projevy..), možný rozvoj anafylakt. reakce
 - Příznaky: afebrilní, rychlý vznik stridoru a dušnosti, otok měkkých částí obličeje

System

Symptomy

Příznaky

Kožní s.

pálení

urtika

svědění

Quinckeho edém

zčervenání

erytém

Respirační s.

dušnost

kašel

ucpaný nos

sípání

dyskomfort na hrudi

kýchání

otok laryngu

cyanóza

tachypnoe

plicní edém

ak. resp. selhání

Kardiovask. s.

závratě

pocení

malátnost

hypotenze

stenokardie

tachykardie

dysrytmie

srdeční zástava

plicní

hypertenze

nízká SVR

Jiné org. s.

nauzea

zvracení

bolesti břicha

průjem

První pomoc a léčba

- zamezit dalšímu působení alergenů (změna prostředí, omytí, svečení oblečení apod...
- Méně závažné projevy – podat antihistaminika – celková + lokální (Alerid, Analergin, Cerex, Cetirizin, Claritine, Fenistil)
- Při výskytu závažných projevů alergické reakce odbornou zdravotnickou pomoc
- do příjezdu adrenalin(epipen, bronchodilatancia

Poranění živočichy

- Bodnutí, poštipání – lok reakce, závažné u malých dětí a alergiků
 - vždy se ptej
- nepříznivá lokalizace – hlava, krk, sliznice
 - riziko otoku a obstrukce dýchacích cest
- přenos infekce – encefalitida, borrelioza

Zásady PP

- odstranit žihadlo, klíště (kývavé pohyby)
- **DESINFEKCE RÁNY** (Jodisol, Septonex, Betadine, Cutasept F aj.)
- **protialergický prostředek**
- **chlazení**

Uštknutí hadem

- nejen zmije ale i exotika
- hadí jedy – neurotoxické, kardiotoxické, myotoxické, cytotoxické
- kousnutí hadem – jed + infekce

zmije a ti druzí

- hadi většinou plaší ... teplá suchá místa
- 2ranky, zarudnutí, otok
- tachykardie, hypotenze, dušnost, zduření uzlin
- specif příznaky dle jedu

První pomoc

- zklidnění, polosed, minimální fyzická aktivita
- jemná komprese proximálně od rány (ne jako při art. krvácení)
- možno použít obvaz, škrtidlo, ale zlehka
- žádoucí zvýšené krvácení – odplavení jedu
- neelevovat končetinu
- ránu vydezinfikovat, sterilní krytí
- imobilizace, transport vleže
- sundat prsteny, náramky, pak už to nejde

- Z důvodů potlačení funkcí krevních destiček se nedoporučuje podávat salicyláty (Acylpyrin, Anopyrin, Aspirin...)
-
- Místo uštknutí se **nerozřezává, nevysává, nevypaluje** ani jinak specificky neošetřuje.
- Je důležité zjistit čas uštknutí, druh, pokud možno latinský název hada, jeho stáří, velikost a další informace vypovídající o závažnosti intoxikace.
- Pokud nedochází k rozvoji celkových příznaků intoxikace, je možno podávat nápoje, podání kávy (kofeinu) nebo alkoholu není vhodné.

poranění většími zvířaty

- drobné ranky- zvyklé ošetření
- riziko tetanu a vztekliny
- riziko hluboké infekce
- Důkladná desinfekce, při rozvoji teplot, lokální reakce – do ZZ
- Ošetření v ZZ – propadlý tetanus, neočkované zvíře proti vzteklině

Vzteklina

- *virové onemocnění centrální nervové soustavy*
- vektor lišky, zajíci, psi, kočky a lesní zvěř ale i např. netopýři
- virus vylučován slinami
- příznaky: neklid, agresivita, fotofobie, hydrofobie, pocení, slinění, horečka
- ochrnutí dýchacích svalů, smrt
- ... prevence, při poranění zjistit zvíře a do nemocnice !!!